

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

**ПРОГРАМА
ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування» ступеня вищої освіти «Магістр» на 2018 рік**

ПОЛТАВА – 2018

Програму підготували викладачі факультету обліку та фінансів:

Чумак В. Д.	професор кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент;
Безкровний О.В.	доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент;
Мисник Т. Г.	доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент;
Дроботя Я. А.	доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент;
Зоря С. П.	доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» «22» лютого 2018 р. (протокол № 7).

Голова науково-методичної ради
к.е.н., доцент

_____ Т. Г. Мисник

ВСТУП

Головним завданням фахових випробувань є виявлення у вступників спеціальних знань і практичних навичок з комплексу фахових навчальних дисциплін.

Для вступників спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за ступенем «Магістр» цей комплекс включає дисципліни:

- Страхування;
- Банківська система;
- Фінанси підприємств.

При складанні вступних фахових випробувань вступники повинні відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики бакалавра з фінансів, банківської справи та страхування показати високу фундаментальну та фахову економічну підготовку.

Фінансист повинен знати:

- вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансової системи;
- обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру;
- здійснювати аналіз показників фінансової діяльності, прибутковості і рентабельності діяльності підприємства, діагностику фінансового стану;
- організувати фінансування стратегічної та поточної діяльності підприємств;
- здійснювати страхові операції, визначати страхові суми з урахуванням особливостей конкретного об'єкта та страхових збитків;
- обґрунтувати доцільність та розрахунок ефективності випуску цінних паперів, проведення діяльності щодо управління портфелем цінних паперів підприємства;
- здійснювати брокерську (маркетингову), а також дилерську діяльність на ринку цінних паперів, управляти процесами біржових оборотів;
- забезпечувати контрольні функції щодо використання фінансових ресурсів, сплати податків і платежів;
- проводити облік виконання доходів і видатків бюджету, складати бюджетну звітність та виявляти резерви оптимізації видатків бюджетних установ.
- дотримуватися законів України та інших нормативних актів, що регулюють господарську діяльність суб'єкта господарювання;
- здійснювати планування своєї діяльності;
- організувати власну справу.

КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ ВСТУПНИХ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ

Вступні фахові випробування для вступників передбачають виконання тестових завдань, які об'єктивно визначають їх рівень підготовки.

Тестова перевірка знань з дисциплін, які вивчалися на рівні бакалавра. Вона охоплює систему базових тестових завдань закритої форми із запропонованими відповідями.

Тестові завдання закритої форми складаються з двох компонентів:

- а) запитальної (змістової) частини;
- б) 4 відповіді.

Оцінювання здійснюється за шкалою від 50 до 100 балів (табл. 1).

Таблиця 1

Відповідність балів вступних фахових випробувань шкалі 50-100

За 4-х бальною шкалою	За шкалою 50-100
2,00-2,06	51
2,07-2,12	52
2,13-2,18	53
2,19-2,24	54
2,25-2,30	55
2,31-2,36	56
2,37-2,42	57
2,43-2,48	58
2,49-2,54	59
2,55-2,60	60
2,61-2,66	61
2,67-2,72	62
2,73-2,78	63
2,79-2,84	64
2,85-2,90	65
2,91-2,96	66
2,97-3,02	67
3,03-3,08	68
3,09-3,14	69
3,15-3,20	70
3,21-3,26	71
3,27-3,32	72
3,33-3,38	73
3,39-3,44	74
3,45-3,50	75

За 4-х бальною шкалою	За шкалою 50-100
3,51-3,56	76
3,57-3,62	77
3,63-3,68	78
3,69-3,74	79
3,75-3,80	80
3,81-3,86	81
3,87-3,92	82
3,93-3,98	83
3,99-4,04	84
4,05-4,10	85
4,11-4,16	86
4,17-4,22	87
4,23-4,28	88
4,29-4,34	89
4,35-4,40	90
4,41-4,46	91
4,47-4,52	92
4,53-4,58	93
4,59-4,64	94
4,65-4,70	95
4,71-4,76	96
4,77-4,82	97
4,83-4,88	98
4,89-4,94	99
4,95-5,00	100

Для кожного вступника передбачається 50 тестових завдань. По кожному завданню передбачається 4 варіанти відповіді, з яких студент повинен вибрати вірну. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, які вступник може набрати за виконання тестових завдань становить 100 балів.

Приймальна комісія допускає до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання вступників, які при складанні фахового вступного випробування отримали не менше 68 балів.

Тривалість вступного випробування – 1 година.

ЗМІСТ ВСТУПНИХ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ В РОЗРІЗІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ДИСЦИПЛІНА «СТРАХУВАННЯ»

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Необхідність страхового захисту та його форми. Страхові відносини. Страховий фонд. Фонди самострахування (некентралізовані страхові фонди). Закон України «Про страхування». Суть страхування як економічної категорії та його специфічні ознаки. Страховий інтерес. Франшиза. Суброгація. Контрибуція. Ризикова функція. Функція створення і використання страхових резервів (фондів). Функція заощадження коштів. Превентивна функція. Контрольна функція. Інвестиційна функція. Роль та значення страхування в системі економічних відносин.

Тема 2. Класифікація страхування

Основні підходи до класифікації страхування. Співстрахування. Перестрахування. Майнове страхування. Особисте страхування. Страхування відповідальності. Страхування підприємницьких ризиків. Класифікація страхування за об'єктами: галузі, підгалузі і види страхування. Formи проведення страхування. Порівняльна характеристика обов'язкового і добровільного страхування. Системи страхування та франшиза. Страхування за системою пропорційної відповідальності. Страхування за системою першого ризику. Страхування за системою «дробової частки». Страхування за відновною вартістю. Система граничного страхового забезпечення.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

Поняття та економічна сутність страхових ризиків. Взаємозв'язок між страховим ризиком та страховим випадком. Математична, статистична та експертна ймовірність ризику. Особливості катастрофічних ризиків. Класифікація та оцінка ризиків у страхуванні. Управління страховими ризиками. Способи зниження впливу ризиків в особистому страхуванні. Ідентифікація ризику (встановлення ризику). Використання ризик-менеджменту у вітчизняній страховій практиці. Фінансування ризику.

Тема 4. Страховий ринок

Поняття страхового ринку та його структура. Територіальна структура національного страхового ринку. Страхові посередники їх роль на страховому ринку. Прямі посередники. Страхові агенти та страхові брокери. Непрямі

посередники. Актуарій. Сюрвеер. Аварійний комісар. Диспашер. Не страхові посередники. Стан, проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України. Маркетинг у страхуванні. Договір страхування: поняття, основні умови та зміст.

Тема 5. Страхова організація

Організаційні форми страховиків. Структура страхових компаній. Об'єднання страховиків та їх функції. Види страхових компаній і порядок їх створення. Стратегія страхових компаній. Організаційна структура страхових компаній. Ресурси страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їх функції. Об'єднання страховиків та їх функції.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність, мета та значення державного регулювання страхової діяльності. Основні засади державної політики в галузі страхування. Типи регулювання страхової діяльності. Система регулювання страхової діяльності в Україні. Система державного нагляду за страховою діяльністю в Україні. Вимого щодо організації діяльності страховика в Україні. Контроль за діяльністю страховиків. Порядок ліцензування та реєстрації. необхідні документи для одержання ліцензії. Страховий нагляд у країнах Європейського Союзу. Структура та фінансування Федерального відомства страхового нагляду. Департамент у справах нагляду за страховою діяльністю.

Тема 7. Фінансові результати діяльності страховиків

Характеристика витрат на ведення страхової справи. Складові витрати страховика. Витрати, що пов'язані із організацією, створенням страхової компанії. Виробничі витрати страховика, пов'язані із залученням нових страхувальників. Витрати, пов'язані із обслуговуванням товарно-грошового обігу страхової компанії. Витрати, пов'язані із ліквідацією збитку, спричиненого страховим випадком. Доходи страхової компанії. Класифікація доходів страхової компанії . Доходи від страхової діяльності. Доходи від інвестиційної діяльності. Фінансові результати діяльності страховика. Ефективність діяльності страхової компанії. Порядок формування прибутку страховика. Поняття фінансової надійності страховика. Джерела формування коштів страховика. Поняття фінансової надійності страховика. Фактичний запас платоспроможності.

Тема 8. Особливості та значення особистого страхування

Сутність особистого страхування. Економічний зміст та класифікація особистого страхування. Специфічні риси особистого страхування. Страхування життя. Таблиця смертності. Змішане страхування життя. Страхування дітей. Страхування до одруження (до вступу у шлюб). Страхування пенсій. Страхування від нешасних випадків. Медичне страхування і розвиток в Україні.

Тема 9. Особливості та значення ризикових видів страхування

Сутність ризикових видів страхування. Об'єкти та суб'єкти майнового страхування. Класифікація майнового страхування. Визначення страхового відшкодування. Страхування майна на випадок вогню, стихійного лиха та крадіжки. Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств. Економічна суть, необхідність та особливості страхування відповідальності. Основні види страхування цивільної відповідальності. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страхування відповідальності перевізників. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Страхування відповідальності роботодавців. Страхування відповідальності за нанесення екологічних збитків (екологічне страхування). Страхування небезпечних відходів.

Тема 10. Перестрахування і співстрахування

Необхідність та значення перестрахування. Сутність перестрахування та його розвиток в Україні. Методи перестрахування. Форми проведення перестрахувальних операцій. Облігаторне перестрахування. Факультативно – облігаторне перестрахування. Пропорційне перестрахування. Перестрахування на основі ексцеденіпа збитку. Перестрахування на підставі ексцедента збитковості. Співстрахування та механізм його застосування.

Рекомендована література

Базова

1. Александрова М. М. Страхування : навч-метод. посіб. / М. М. Александрова - К. : ЦУЛ, 2002. - 208 с.
2. Ткаченко Н. В. Страхування. Практикум : навч. посіб. / Н. В. Ткаченко – К. : Ліра – К, 2007. – 376 с.
3. Дъячкова Ю. М. Страхування : посіб. / Ю. М. Дъячкова. – Київ. : ЦУЛ, 2008. – 240 с.

Допоміжна

1. Агеев Ш. Р. Страхование: теория, практика и зарубежный опыт. / [Ш. Р. Агеев и др.]- М. : «Экспертное бюро- М», 1998.- 375 с.
2. Базилевич К. С. Страхова справа. / К. С. Базилевич, В. Д. Базилевич. – Київ : Товариство “Знання”, 1997. – 320 с.
3. Безугла В. О. Страхування : навч. посіб. / В. О. Безугла, І. І. Постіл, Л. П. Шаповал. – К. : Центр учебової літератури, 2008. – 582 с.
4. Внукова Н. М. Практикум із страхування : Випуск 1. / Н. М. Внукова. – Київ : Лібра, 1998. – 220 с.
5. Закон України «Про страхування» № 2288-IV із змінами від 23.12.04 // Відомості Верховної Ради. - 2005. - №6. - С.138.
6. Заруба О. Д. Страхова справа : підруч. / О. Д. Заруба.- К. : Товариство

«Знання», КОО, 1998.- 321 с.

7. Залетов А. Н. Страхование в Украине. / А. Н. Залетов [под ред. д.з.н. О. А. Слюсаренко]. - К. : Межд. аг. "BeeZone", 2002. - 452с.
8. Ефимов С. Л. Экономика и страхование. Энциклопедический словарь. / С. Л. Ефимов- М. : ЦЕРИХ ПЭЛ, 1996.
9. Страхування : підруч. / Керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. – [вид.2-ге, перероб і доп.] – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
10. Ротова Т. А. Страхування : підруч. / Т. А. Ротова – К : КНТЕУ, 2001. – 154 с.
11. Журнал «Страхова страва».
12. Журнал «Фінанси України».
13. Журнал «Економіка, фінанси, право».

ДИСЦИПЛІНА «БАНКІВСЬКА СИСТЕМА»

Тема 1. Історико-теоретична еволюція поглядів на економічну роль банківництва

Історія виникнення та розвитку банківництва.

Перші згадування прототипів банківської діяльності в літописних історичних джерелах.

Перший етап розвитку банківської діяльності – від античності до виникнення Венеціанського банку. Операції з грошовими цінностями в стародавньому Єгипті (з 2700 р. до н.е.), Вавилоні і Греції. Римські аргентарії або мензарії (ІІ-ІІІ ст.. до н.е.). Храми та мінайли-трапезити у Стародавній Греції. Мінайли в середньовічній Італії.

Другий етап – із середини 12 ст. до заснування Англійського банку в 1694 році. Рицарі-тамплієри. Вплив торгівлі на розвиток банківської справи. Виникнення банків в Генуї, Венеції, Флоренції, Франції, Гамбурзі, Нідерландах, Англії.

Розрахунки готівкою та безготівково, жирорахунок, жирооборот. Виникнення перших громадських та державних банків.

Третій етап – з кінця 17 ст. до кінця 18 ст. Англійський банк (1694 р.). позичкові операції банків під заставу майна, заставне право.

Початок діяльності спеціалізованих банків, зокрема, у Шотландії, Британії, Відні, Німеччині, Парижі та Петербурзі. Впровадження в розрахунки чекових операцій. Емісійні банки.

Четвертий етап – з початку 19 ст. до нинішнього часу.

Розвиток банківництва в Англії, Шотландії, Австрії, Німеччині, Швейцарії, а також в Північній Америці.

Центральні банки початку 19 ст., надання їм функцій емісії банкнот.

Повноцінні банківські системи 19 ст. у Європі та Північній Америці. Банківська конкуренція, універсальні банки.

Лізингові операції банків (90-ті роки 19 ст.), розвиток операцій з цінними паперами, трастові операції банків, сек'юритизація активів (70-ті роки 20 ст.).

Тема 2. Теоретичні, економічні основи та історичні аспекти

функціонування банківської системи України

Виникнення та розвиток банківництва на території України.

Поширення стандартів банківської справи Стародавньої Греції.

Розвиток банківської діяльності в умовах Київської Русі. Купці – як перші банкіри Київської Русі. Банківництво в період панування татаро-монгольської орди, Польсько-Литовської держави. Виникнення громадських кредитних установ, єврейських та церковних банків.

Розвиток банківської справи в умовах Російської імперії в 18 столітті.

Банківська діяльність на територіях, що належали Австро-Угорській імперії.

Особливості банківської діяльності в умовах політичної та економічної нестабільності в 1917-1922 роках.

Банківська діяльність в період перебування України в складі СРСР. Банківська система в період до кінця 90 років 20 століття.

Реорганізація банківської системи СРСР в 1987-1988 роках.

Становлення банківської системи в незалежній Україні. Передумови створення сучасної банківської системи 1989 року. Закон України від 20 березня 1991 р. «Про банки і банківську діяльність».

Створення банків «нової хвилі» в 1992-1993 рр.

Припинення інфляційних процесів, проведення грошової реформи в Україні.

Прийняття Закону України від 20 травня 1999 року «Про Національний банк України» та 7 грудня 2000 р. нової редакції Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Загальні риси банківської системи України. Структура банківської системи України.

Тема 3. Зарубіжний досвід розвитку та функціонування банківських систем

Банківська система США.

Перші банки США 18-19 ст. Перший центральний банк США. «Ера вільних банків». Закон «Про Федеральну резервну систему». Федеральна резервна система США та комерційні банки. Роль та місце банківської системи США в світовій фінансовій системі. Фінансова криза 2008 року, її вплив на світову банківську систему.

Банківська система Китаю.

Народний банк Китаю (1948 р.), трансформація банківської системи Китаю протягом 1978-1992 років. Політичні банки, їх роль в економіці країни. Комісія з регулювання банківської діяльності КНР. Акціонерні комерційні банки Китаю, міські комерційні банки, дрібні фінансові установи. Розвиток іноземних банків в Китаї. Банківська система КНР та її роль в світовій фінансово-кредитній системі.

Банківська система Швейцарії.

Національний банк Швейцарії, створення, функції, етапи розвитку (1905 р., 2004 р.). Приватні банки Швейцарії. Регулювання банківської діяльності в сучасних умовах. Швейцарська банківська система та світові фінанси.

Банківська система Німеччини.

Німецька банківська система в період після другої світової війни. Центральний банк Німеччини, його розвиток та основні функції. Банки другого рівня німецької банківської системи, кооперативні банки.

Банківська система країн Центральної та Східної Європи.

Реформування та діяльність банківських систем Польщі, Чехії, Румунії, Болгарії в постсоціалістичний період. Євроінтеграція банківських систем.

Банківська система Росії.

Банківська діяльність в Росії в 18-19 ст. Державний банк Росії, комерційні банки. Реформування та розвиток банківської системи в після революційний період та період побудови соціалізму в СРСР. Кредитна реформа 1927-1932 років. Створення та діяльність спеціалізованих банків в 1957 році. Реорганізація ощадних кас. Зовнішторгбанк. Реформування банківської системи в 90-х роках. Державний банк. Агропромисловий банк. Промислово-будівельний банк. Банк житлово-комунального господарства і соціального розвитку. Банк зовнішньоекономічної діяльності. Банк трудових заощаджень і кредитування населення. Розвиток інших комерційних банків. Реорганізація банківської системи після розвалу СРСР.

Центральний банк Росії. Банки другого рівня сучасної Росії. Основні кризи в процесі розвитку банківської системи.

Банківська діяльність в ісламських країнах.

Особливості розвитку ісламських банківських систем в сучасних умовах. Основні центри ісламського банківського бізнесу. Специфіка сучасного ісламського банкінгу. Специфічні фінансові інструменти ісламських банків.

Тема 4. Центральний банк як суб'єкт економічної системи держави

Центральний банк держави. Організаційна структура Національного банку України. Рада Національного банку України, Правління та їх основні функції, Голова Національного банку.

Функції Національного банку України. НБУ як центральний банк країни. Емісійні функції НБУ. НБУ - грошово-кредитний, валютний та наглядовий орган держави. Банк банків. Розрахунковий центр банківської системи.

Грошово-кредитна політика НБУ. Номіналістична, металістична, монетаристська та інші теорії грошей. Грошово-кредитна політика України в період становлення грошово-кредитної системи. Основні тенденції грошово-кредитної політики. Монетарна політика держави в різні періоди розвитку ринкової економіки.

Основні засади грошово-кредитної політики в Україні. Цілі грошово-кредитної політики. Види грошово-кредитних стратегій. Таргетування інфляції.

Процентна політика держави. Основні принципи встановлення облікової ставки НБУ. Види процентних ставок за кредитами рефінансування, овернайт, операціями репо та іншими операціями НБУ. Обов'язкове банківське резервування. Операції НБУ на відкритому ринку, з рефінансування та на валютному ринку. Регулювання імпорту та експорту капіталу. Емісія власних

боргових зобов'язань НБУ та операції з ними.

Тема 5. Основи функціонування комерційних банків в Україні

Законодавчо-нормативні основи створення та діяльності банків другого рівня в Україні.

Банківська діяльність як форма ведення бізнесу. Принципи банківської діяльності: робота банків в межах реально наявних ресурсів; повна економічна самостійність; діяльність банків на умовах прибутковості, ризику та ліквідності; регулювання банківської діяльності тільки непрямими економічними методами; використання в своїй діяльності «чужих» ресурсів.

Банки з приватною формою власності, державною, змішаною.

Банки у формі публічного акціонерного товариства та кооперативні банки.

Комерційні банки, їх сутність та функції. Державні банки. Спеціалізовані банки. Універсальні банки.

Реєстрація та ліцензування банків. Учасники комерційних банків. Назва банку. Основні положення статуту банку. Установчий договір. Основні документи по реєстрації банку.

Банківська ліцензія. Основні документи та порядок отримання банківської ліцензії.

Відокремлені підрозділи банку: філії, відділення, представництва.

Банки з іноземним капіталом. Дочірні іноземні банки, філії та представництва. Відкриття філій та представництв іноземних банків. Акредитація філій та представництва іноземного банку в Україні.

Дочірні банки, філії та представництва українських банків на території інших держав.

Організаційна структура комерційного банку. Керівні та контролюючі органи банку. Загальні збори учасників. Правління банку. Ревізійна комісія банку.

Структурні підрозділи комерційного банку.

Реорганізація комерційного банку. Рішення про реорганізацію. Злиття, приєднання, виділення.

Проблемні банки, особливості їх реорганізації. Тимчасова адміністрація банку, що ліквідується. Уповноважена особа (ліквідатор), повноваження та відповідальність тимчасового адміністратора. Повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в умовах в роботі з неплатоспроможним банком. Діяльність Фонду в умовах процедури ліквідації банку.

Тема 6. Банківські об'єднання в Україні

Тенденції та причини розвитку банківських об'єднань банків в Україні. Банківські об'єднання, їх види та форми. Основні положення створення об'єднань в Україні, законодавче регулювання. Участь та відповідальність банків-учасників банківських об'єднань.

Банківська корпорація. Порядок створення, основні централізовані функції та фонди банківських корпорацій, відповідальність та взаємовідносини

учасників.

Банківська холдингова група. Особливості створення, участі комерційних банків та їх відповідальність.

Фінансова холдингова група. Порядок створення, основні принципи діяльності та відповідальність учасників.

Банківсько-страхові об'єднання в умовах подальшого формування фінансового ринку. Банківсько-страхова система агентських відносин, конвенгерція, консолідація, банківсько-страхова інтеграція в сучасних умовах.

Банківські спілки, асоціації та інші саморегулівні організації на ринку банківських послуг. Асоціації комерційних банків в Україні, їх роль та місце в розвитку банківської системи.

Перспективи розвитку міжбанківських об'єднань.

Тема 7. Банківська система в казначейському обслуговуванні бюджетних коштів

Сутність, необхідність і становлення системи казначейського обслуговування бюджетних коштів.

Банківська, змішана та казначейська системи касового виконання бюджетів.

Особливості казначейської системи обслуговування бюджетних коштів.

Казначейська система України, її елементи. Державна казначейська служба України, Головне управління Державної казначейської служби України, Управління Державної казначейської служби України в регіонах. Місце НБУ в казначейському обслуговуванні бюджетів.

Розвиток та становлення казначейської системи в Україні. Особливості окремих періодів розвитку казначейського обслуговування в Україні: 1991-1997 роки; 1997-2000 роки; з 2001 року.

Економічний зміст та призначення єдиного казначейського рахунку. Функціонування єдиного казначейського рахунку.

Внутрішня платіжна система казначейства. Особливості обліку операцій з бюджетними коштами в казначейських органах України. Роль та місце СЕП НБУ в обслуговуванні платіжної системи казначейства. Схема взаємодії внутрішньої платіжної системи казначейства з системою електронних платежів НБУ.

Роль та місце комерційних банків у процесі виконання державного та місцевих бюджетів. Операції банків по зарахуванню податків, зборів та інших платежів, які є доходами Державного або місцевих бюджетів. Здійснення платежів в іноземній валюті до загального та спеціального фондів державного бюджету. ПАТ «Укрексімбанк» в системі валютних операцій розпорядників бюджетних коштів. Готівкове обслуговування бюджетних установ. Операції банків з розміщення тимчасово вільних коштів державного та місцевих бюджетів.

Тема 8. Взаємовідносини банків з іншими професійними учасниками фінансового ринку

Специфіка співпраці різних інститутів фінансового посередництва. Сутність фінансового посередництва, їх роль в розвитку економіки держави. Особливості та переваги фінансового посередництва. Значення фінансових посередників в забезпеченні успішного функціонування грошового ринку. Спільні риси та відмінності між банками та небанківськими фінансовими установами.

Небанківські фінансові установи як конкуренти банків. Кредитні спілки. Ломбарди. Лізингові компанії. Договірні ощадні інститути. Недержавні пенсійні фонди інвестиційні посередники.

Форми та переваги інтеграції банківських та небанківських фінансових установ. Взаємодія банків, страхових компаній, інвестиційних фондів, пенсійних фондів та інших небанківських фінансових інститутів.

Інфраструктурні інститути фінансового ринку та їх взаємозв'язок з банківською системою. Фондова біржа. Валютна біржа. Кредитні бюро. Колекторські формування.

Тема 9. Світова банківська система та її роль в ринковому розвитку України

Сутність та принципи функціонування світової банківської системи. Світова фінансова інфраструктура та її реформування. Стратегічні напрями формування сучасної фінансово-банківської інфраструктури в умовах глобальної фінансової інтеграції. Основні риси світової банківської системи.

Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співпраця з Україною. Основні чинники виникнення та мета діяльності міжнародних фінансово-кредитних інститутів. Україна як активний учасник міжнародних фінансових інтеграційних процесів. Взаємодія України з МВФ, Світовим банком, ЄБРР та іншими міжнародними фінансово-кредитними установами.

Транснаціональні банківські інститути. Тенденції розвитку транснаціонального банківського бізнесу. Сутність, функції та об'єкти інтересу транснаціональної банківської установи.

Діяльність офшорних банків та їх вплив на банківські системи окремих країн та України. Офшорний банківський бізнес в сучасних умовах розвитку світової фінансової системи. Види офшорних банківсько-фінансових формувань. Загальні риси, мета та переваги офшорних банків. Особливості функціонування офшорних банків.

Тема 10. Операції комерційних банків в сучасних ринкових умовах

Формування ресурсної бази комерційних банків. Власні кошти банку. Банківський капітал. Власний капітал банку. Основний капітал (капітал першого рівня) банку. Статутний капітал. Формування статутного капіталу при створенні банку. Пості іменні акції та привілейовані акції. Додатковий капітал (капітал другого рівня). Регулятивний капітал.

Залучені кошти. Депозитні ресурси. Депозити фізичних та юридичних осіб. Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні рахунки. Недепозитні ресурси.

Запозичені кошти. Міжбанківський ринок кредитних ресурсів. «Короткі

гроші», «довгі гроші». НБУ як «кредитор останньої інстанції» і «банк банків». Кредити «овернайт», кредити терміном до 14 днів та до 365 днів, операції РЕПО, операції з власними борговими зобов'язаннями, операції з державними облігаціями України, валютні свопи, стабілізаційні кредити. Облігації банків.

Кредитні операції комерційних банків. Банківський кредит. Класифікація кредитів: за терміном кредитування; за забезпеченням; за рівнем ризику; за методом надання; за способом погашення; за характером і способом сплати відсотків; за кількістю кредиторів; за статусом позичальника. Етапи кредитування.

Операції банків з цінними паперами. Інвестиції в цінні папери. Прямі інвестиції. Портфельні інвестиції. Активний та консервативний портфель цінних паперів банку.

Посередницькі операції банків з цінними паперами. Емісійно-посередницькі та торгово-посередницькі операції. Брокерська, дилерська діяльність на фондовому рику. Трастові операції банків. Депозитарна діяльність.

Розрахунково-касові операції банків. Операції банків з готівкою. Безготівкові розрахункові операції. Форми безготівкових розрахунків. Дистанційне обслуговування клієнтів. Система «банк-клієнт». Інтернет-банкінг.

Лізинг в банках. Факторингові операції банків. Форфейтинг.

Валютні операції банків. Торгові та неторгові операції з валютою. Поточні, строкові та арбітражні операції з валютою.

Операції банків з банківськими металами.

Тема 11. Послуги комерційних банків з обслуговування платіжного обігу

Платіжні системи. Члени платіжної системи. Учасниками платіжної системи. Внутрішньодержавні платіжні системи. Міжнародні платіжні системи. Банківська платіжна система. Небанківська платіжна система. Міжбанківські платіжні системи. Системи масових платежів. Грошові перекази.

Системи валових розрахунків. Системи чистих розрахунків. Кліринг.

Система внутрішньодержавних платіжних систем. Система міжбанківських розрахунків. Система електронних платежів Національного банку України (СЕП НБУ).

Внутрішньобанківські платіжні системи. Клієнт-банк, клієнт-Інтернет-банк, телефонний банкінг.

Системи масових платежів. Платіжні картки. Банки-емітенти платіжних карток. Еквайр, еквайринг. Банки-еквайри. Процес розрахунків платіжними картками. Національна система масових електронних платежів (НСМЕП), УкрКарт.

Міжнародні платіжні системи в Україні. Міжнародні карткові платіжні системи. Visa International. MasterCard Worldwide.

Міжнародні системи переказу коштів. Western Union. MoneyGram International.

Внутрішньодержавні системи переказу коштів.

Платіжні системи в мережі Інтернет. Електронні гроші. Гроші на карткових носіях. Електронні гроші програмного типу. Електронний гаманець. Анонімний електронний гаманець. Персональний електронний гаманець. Інші

види електронних грошей. Системи PayPal, Moneybookers, WebMoney Transfer.

Тема 12. Банківські ризики та управління ними

Система та класифікація банківських ризиків. Кредитний ризик. Ризик ліквідності. Ризик зміни процентної ставки. Ринковий ризик. Валютний ризик. Операційно-технологічний ризик. Ризик репутації. Юридичний ризик. Стратегічний ризик.

Управління ризиками. Стратегія управління банківськими ризиками. Елементи управління банківськими ризиками. Процес управління ризиками.

Ресурсні ризики і процеси реструктуризації банківських зобов'язань. Система показників визначення рівня ресурсної забезпеченості банку: коефіцієнт капіталізації; коефіцієнт покриття зобов'язань; дохідність капіталу; чистий прибуток з розрахунку на одну акцію; мультиплікатор капіталу; дохідність активів; коефіцієнт співвідношення приростів капіталу та активів; частка негативно класифікованих активів; економічний капітал за кредитними ризиками; коефіцієнт залежності від акціонерів; коефіцієнт нестабільності залучених коштів; розмір економічного капіталу для покриття ринкових ризиків; розмір економічного капіталу для покриття операційних ризиків.

Мета та інструменти управління фінансовими ресурсами банку.

Ризик незбалансованої ліквідності. Балансовий ризик ліквідності. Ризик ліквідності ринку. Фактори-критерії оцінки ризику ліквідності банку. Класифікація ризику ліквідності в залежності від джерел виникнення та від збалансованості ліквідності банку.

Управління ліквідністю банку. Методи аналізу ліквідності. Методи управління ліквідністю. Прогнозування ліквідності банку. Методи оцінки ліквідності банку.

Процентний ризик. Класифікація процентного ризику. Система управління процентним ризиком банку.

Кредитний ризик. Внутрішні та зовнішні чинники впливу на рівень кредитного ризику. Види кредитних ризиків банківських установ. Способи захисту від кредитних ризиків.

Ризики фондового ринку та інвестиційні ризики: кредитний ризик, ризик зміни курсу, ризик незбалансованості, ризик довгострокового погашення, діловий ризик. Методи управління інвестиційними ризиками. Етапи ризик менеджменту банківської інвестиційної діяльності.

Валютний ризик та ризики міжнародних операцій. Типи валютного ризику. Методи управління валютним ризиком: хеджування, методи прямого страхування валютного ризику.

Операційний ризик. Елементи та цілі управління операційними ризиками. Ризик персоналу. Ризик процесу. Ризик систем і технологій. Ризик середовища. Принципи управління операційними ризиками.

Інші не фінансові ризики: юридичний ризик, ризик репутації, моральний ризик та ризик порушення нормативних вимог.

Тема 13. Фінансова безпека банківських установ

Сутність фінансової безпеки в сучасних умовах ведення банківського бізнесу. Значення фінансової безпеки банківських установ. Основні характеристики фінансової безпеки банку.

Класифікація загроз фінансовій безпеці банківських установ. Зовнішні та внутрішні загрози. Загрози безпеці банку: з боку клієнтів банку; з боку партнерів банку; з боку конкурентів банку; з боку кримінальних угрупувань; з боку держави; з боку громадян; з боку власників; з боку адміністрації банку; з боку менеджменту підрозділів; з боку спеціалістів банку; з боку неформальних груп.

Загрози об'єктивні та загрози суб'єктивні. Загрози навмисні та ненавмисні.

Класифікація загроз фінансовій безпеці банківських установ за масштабами фінансової та за видами діяльності.

Фінансові шахрайства: в розрахунково-касовому обслуговуванні, під час кредитних операцій, з залученими ресурсами та цінними паперами, при здійсненні валютних операцій. Інші види фінансового шахрайства.

Система управління фінансовою безпекою банківських установ. Функції системи управління. Суб'єкти та об'єкти управління фінансовою безпекою банку. Методи захисту банківських операцій у сфері розрахунково-касового обслуговування, від зловживань з боку бухгалтерії, у сфері валютних операцій та інших операцій.

Інформаційна безпека в банківських установах. Фінансова компетентність банківських працівників.

Принципи управління фінансовою безпекою банківських установ.

Тема 14. Фінансовий моніторинг в умовах сучасного банкінгу

Фінансовий моніторинг як сучасний засіб контролю фінансово-кредитних операцій. Нелегальне підприємництво, нелегальна фінансово-економічна діяльність, нелегальні фінансові операції, «відмивання брудних грошей», фінансові маєтні.

Роль та місце банківської системи в забезпеченні достовірності фінансової інформації. Конфліктність та взаємозв'язок інституту банківської таємниці у виконанні банками функції фінансового контролера грошового обороту.

Критерії та механізми функціонування міжнародної системи запобігання та протидії відмиванню доходів, отаманих злочинним шляхом.

Проблеми сумнівних фінансових операцій в світлі рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду. Базильська Декларація про запобігання злочинному використанню банківської системи. Основні принципи та рекомендації Базельського комітету здійснення ефективного банківського нагляду. Критерії оцінки адекватності положень і процедур ризик-менеджменту фінансової безпеки у сфері банківської діяльності згідно рекомендацій Базельського комітету «Основні принципи» та «Методологія» (2006 р.).

Основні документи Вольфсберзької групи з питань протидії відмиванню коштів у приватному банківському секторі.

Взаємодія правоохоронних органів та фінансової розвідки з банківською системою.

Особливості фінансового моніторингу у банківській сфері України. Законодавчо-нормативне забезпечення фінансового моніторингу. Поняття та структура функціонування системи фінансового моніторингу в Україні. Суб'єкти первинного та державного фінансового моніторингу.

Рекомендована література

Базова

1. Банківська система: у схемах і таблицях: навчальний посібник / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альберта Нобеля, 2012. – 320 с.
2. Банківська система: навч.посібник / [М.І. Крупка, Є.М. Андрушак, І.В. Барилюк та ін.]; за ред.. д-ра екон. наук, проф.. М.І. Крупки. – Львів: ЛНУ ім.. Івана Франка, 2012. 510 с.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. за № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 50-51. - С. 572.
4. Вовчак О. Д. Платіжні системи : навч. посібник / О. Д. Вовчак, Г. Є. Шпаргало, Т. Я. Андрейків. - К. : Знання, 2008. - 341 с.
5. Копилюк О.І., Музичка О.М. Банківські операції. 2-ге вид. випр.. і доповн. / О.І.Копилюк, О.М.Музичка.- К.: Центр учебової літератури, 2012. 536 с.
4. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: підручник. – К.: Алерта, Центр учебової літератури, 2010.- 586 с.
6. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. за № 2121 - III // Офіційний вісник України. - 2001. - № 1. - Том 1.-С. 1.
7. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. за № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 9. - С. 238.
8. Центральний банк і грошово-кредитна політика. Навч. посіб. / За ред.. Косової Т.Д., Папаїки О.О. – К.: Центр учебової літератури, 2011. – 328 с.

Допоміжна

1. Правила Національної системи масових електронних платежів, затверджені постановою Правління НБУ від 10.12.2004 р. за № 620.
2. Про безготікові розрахунки в Україні в національній валюті: Інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 21.01.2004 р. за № 22.
3. Про внесення змін до Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" : Закон України від 18.05.2010 р. за № 2258-VI.
4. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 за № 448/96.
5. Про діяльність в Україні внутрішньодержавних і міжнародних платіжних систем : Положення, затверджене постановою Правління НБУ від 25.09.2007 р. за № 348.
6. Про електронні гроші в Україні : Положення, затверджене Постановою Правління НБУ від 04.11.2010 р. за № 481.
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України від 28.11.2002 р. за № 249-IV.
8. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Інструкція, затвердженна Постановою від 28.08.2001 р. за № 368.

9. Про затвердження Положення про єдиний казначейський рахунок: Наказ Державного казначейства України від 26.06.2002 р. за №122.

10. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету: Наказ Державного казначейства України від 19.12.2000 р. за № 131.

11. Про затвердження Порядку обслуговування Державного бюджету за видатками та операціями з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2011 р. за №1223.

12. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України від 05.07.2012 р. № 5080.

13. Про кредитні спілки : Закон України від 20.12.2001 р. № 2908 – III.

14. Про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті : Інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 16.08.2006 р. за № 320.

15. Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні: Закон України від 10.12.1997 р. за № 710/97 - ВР.

16. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. за № 2346-ІІІ.

17. Про порядок емісії спеціальних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням : Положення, затверджене постановою Правління НБУ від 30.04.2010 р. за № 223.

18. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 р. за № 4452-17.

19. Про створення внутрішньої платіжної системи Державного казначейства: Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 15 вересня 1999 р. за № 1721.

20. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. за № 723/97 - ВР.

21. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. за № 2664 - III.

ДИСЦИПЛІНА «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди та фінансові ресурси. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Розрахункові й касові операції. Сутність грошових розрахунків підприємств. Безготівкові й готівкові розрахунки. Проведення касових операцій. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Форми

безготівкових розрахунків. Принципи організації розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Тема 3. Грошові надходження підприємств

Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Формування прибутку підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Методи розрахунку прибутку від реалізації. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку. Розподіл прибутку підприємства. Використання чистого прибутку.

Тема 5. Оподаткування підприємств

Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Сутність податків і їх функції. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Становлення оподаткування прибутку. Чинний порядок оподаткування прибутку. Платежі за ресурси. Плата за землю. Фіксований сільськогосподарський податок. Збір за першу реєстрацію транспортних засобів. Податок на нерухоме майно (нерухомість). Непрямі податки, які сплачують підприємства. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Мито. Збори і цільові відрахування, які сплачують підприємства. Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 6. Обігові кошти

Сутність і основи організації обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація і принципи організації обігових коштів. Визначення потреби в оборотних коштах. Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Нормування обігових коштів у незавершеному виробництві і витрат майбутніх періодів. Нормування обігових коштів для створення запасів готової продукції. Розрахунок нормативу обігових коштів економічним методом. Джерела формування обігових коштів. Власні джерела формування обігових коштів. Використання банківських кредитів для формування обігових коштів. Залучення коштів інших суб'єктів господарювання. Показники стану і використання обігових коштів. Показники стану власних обігових коштів. Показники використання обігових коштів і шляхи прискорення їх обертання. Вплив розміщення обігових коштів на фінансовий стан підприємства.

Тема 7. Кредитування підприємств

Необхідність та сутність кредитування підприємств. Кругооборот коштів підприємства та необхідність залучення кредитів. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам. Банківське кредитування підприємств. Види банківського кредиту та їх характеристика. Умови та порядок отримання банківського кредиту. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування підприємств. Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Сутність основних засобів та їх відтворення. Класифікація основних засобів. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах

Фінансова стратегія підприємств. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану.

Тема 11. Фінансова санація підприємств

Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. Економічна сутність санації підприємств. Менеджмент фінансової санації підприємства. Випадки, коли приймається рішення про фінансову санацію підприємств. Класична модель фінансової санації. Санацийний аудит. План санації. Сутність санаційного аудиту та етапи його проведення. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства, що перебуває в кризі. Аудит фінансової сфери підприємства. Ситуація підприємства на ринках факторів виробництва та збути готової продукції. Аналіз причин кризи та сильних і слабких місць на підприємстві. Акт аудиторської перевірки. Фінансові джерела санації підприємств. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санация балансу. Зменшення статутного фонду підприємства. Санация із залученням коштів

власників підприємства. Альтернативна санація. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Фінансова участь персоналу в санації підприємства. Державна фінансова підтримка санації підприємств. Економіко-правові аспекти санації та банкрутство підприємств. Досудове врегулювання господарських спорів. Судове врегулювання господарських спорів. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Задоволення претензій кредиторів. Фінансова санація на ухвалу господарського суду. Мирова угода. Санация шляхом реорганізації (реструктуризації). Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.

Рекомендована література

Базова

1. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В.І. Аранчій – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
2. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : конспект лекцій / Аранчій В.І., Чумак В.Д., Черненко Л.В. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 400 с.
3. Фінанси підприємств : підруч. / під ред. А.М. Поддерьогіна. – К. : КНЕУ, 2006. – 660 с.
4. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств. – К. : Центр Навчальної Літератури, 2004. – 460 с.
5. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : навч. посіб. – К. : Ельга, Ніка – Центр, 2002. – 360 с.
6. Фінанси підприємств : навч. посіб. / за ред. Г.Г. Кірєйцева. – К. : ЦУЛ, 2002. – 268 с.

Допоміжна

1. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Азаренкова Г. М., Журавель Т.М., Михайленко А. М. – К. : Знання-Прес, 2006. – 287 с.
2. Безкровний О.В. Соціальне страхування : навч. посіб / Безкровний О.В., Лихопій В.І. – Полтава: ПДАА, 2011. – 234 с.
3. Белолипецкий В. Г. Финансы фирмы : курс лекций / Г. К. Белолипецкий. – К. : Знання, 2009. – 345 с.
4. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : підруч. / В. О. Василенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 504 с.
5. Воловець Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Я. В. Воловець. – Житомир : Алерта, 2005. – 199 с.
6. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. М. Гриньова. – К. : ІНЖЕК, 2004. – 432 с.
7. Гудзь Т. П. Система раннього виявлення та подолання фінансово-економічної кризи підприємств : монографія / Т. П. Гудзь. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2007. – 166 с.

8. Зятковський І. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. / І. В. Зятковський. – К. : Кондор, 2003. – 364 с.
9. Інструкція «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» затверджена постановою Правління НБУ від 21.01.2004 № 22 (зі змінами та доповненнями) // www.rada.kiev.ua.
10. Інструкція «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» затверждено постановою Правління НБУ від 12 листопада 2003 р. № 492 (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.gov.ua>.
11. Інструкція «Про касові операції в банках України» затверджена постановою Правління НБУ від 14.08.2003 № 337 (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.gov.ua>.
12. Логіненко Л. О. Фінанси підприємства : підруч. / Лігоненко Л. О., Гуляєва Н. М., Гриню Н. А. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 491 с.
13. Олійник О. В. Податкова система : навч. посіб. / Олійник О. В., Філон І. В. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 456 с.
14. Онисько С. М. Фінанси підприємств: підручник для студентів вищих закладів освіти / С. М. Онисько. – 2-ге вид. – Львів : УАД, 2006. – 287 с.
16. Податковий кодекс України // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 46. – С. 2–232.
17. Подольська В. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
18. Положення «Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні», затверджене постановою Правління Національного банку України від 15 грудня 2004 р. № 637 зі змінами та доповненнями // www.rada.kiev.ua.
19. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий : учеб. пособ. / Г. В. Савицкая. – К. : Академвидав, 2008. – 417 с.
20. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Р. А. Слав'юк. – К. : ЦУЛ, 2007. – 460 с.
21. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Частина I / Ю. М. Тютюнник. – Полтава : ПДАА, 2009. – 406 с.
22. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Частина II / Ю. М. Тютюнник. – Полтава : ПДАА, 2009. – 399 с.
23. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : навч. посіб. / О. С. Філімоненков. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : МАУП, 2006. – 328 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Критерії оцінки вступних фахових випробувань.....	4
Зміст вступних фахових випробувань в розрізі навчальних дисциплін....	5
Дисципліна «Страхування».....	5
Дисципліна «Банківська система».....	8
Дисципліна «Фінанси підприємств».....	18

